

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/165/2022
Identifikačné číslo spisu: 8117219736
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8117219736.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu E., E., IČO: XX XXX XXX, zastúpený advokátom JUDr. Michalom Fecil'akom, Prešov, Jesenná 8, proti žalovanému: Mesto Veľký Šariš, Veľký Šariš, Námestie sv. Jakuba 1, IČO: 00 327 972, zastúpeného advokátom JUDr. Alojzom Naništom, Prešov, Sládkovičova č.8, o náhradu za užívanie nehnuteľností, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2021 č. k. 13Co/6/2021-404, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo 07. júla 2020, č.k. 12C/23/2017-335, vo výroku I. o zamietnutí žaloby v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie parcely KN C č. XXXX/XX katastrálne územie J. Š. a vo výroku III. o priznaní žalovanému nároku na náhradu trov konania vo výške 100 % .

2. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalovaný žiadnym spôsobom neobmedzoval žalobcu vo výkone jeho vlastníckeho práva a nebolo obmedzované rozhodnutie vlastníka nehnuteľností akým spôsobom bude s touto nakladať. Mal za preukázané, že predmetná parcela neslúžila ako verejné priestranstvo, teda priestor verejnosťou využívaný, pričom súd prvej inštancie vychádzal aj zo skutkového stavu zisteného vo veci vedenou pod sp. zn. 9C 248/2014, kedy sa jednalo o spor medzi rovnakými stranami sporu ohľadom rovnakej nehnuteľnosti, ale za odlišné obdobie. Ďalej mal za preukázanú skutočnosť, že územným plánom žalovaného nedošlo k takému zásahu do vlastníckeho práva žalobcu, ktorý by ho oprávňoval na vydanie akéhokoľvek finančného nároku za tento pozemok. Súd prvej inštancie vychádzal z rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu v Českej republike, podľa ktorého náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva nemožno poskytnúť v rámci procesu tvorby

územného plánu či jeho zmeny. Poukázal na skutočnosť, že v danom prípade sa jedná o pozemok v obci, ktorý je síce prístupný každému, nakoľko sa vlastník neusiluje o zamedzenie vstupu tretích osôb, avšak tento pozemok žiadnym spôsobom neslúži k uspokojovaniu všeobecných potrieb a jeho vlastníkovi je ponechaná na úvahe voľba spôsobu jeho využitia bez toho, aby bolo trvané na užívaní pozemku ako verejného priestranstva. Z týchto dôvodov pozemok, za užívanie ktorého sa žalobca domáha vydania bezdôvodného obohatenia, nie je verejným priestranstvom v zmysle právnej praxe aj keď je v územnom pláne označený ako verejná zeleň, pričom pozemok, ktorý je neudržiavaný, neoplotený a zarastený žiadnym spôsobom nemôže slúžiť pre zlepšenie života obyvateľov žalovaného. Záveru, že nejde o verejné priestranstvo svedčí aj to, že časť pozemku bola oplotená v stavebnom konaní so súhlasom žalovaného. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcu nie je daný. Zároveň poukázal na jeden zo základných princípov právneho štátu, ktorým je princíp právnej istoty, podľa ktorého sa vyžaduje, aby súdy rozhodovali v rovnakých veciach tak, aby každý mohol legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou vyšších súdnych autorít. V tomto prípade bol rovnako posúdený nárok žalobcu voči žalovanému za rovnakú nehnuteľnosť len za rozdielne obdobie, a to rozhodnutím Okresného súdu Prešov sp. zn. 9C/248/2014, pričom toto rozhodnutie bolo potvrdené odvolacím súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 25C/69/2017 na Krajskom súde v Prešove a rovnako podané dovolanie Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 26. februára 2020 č.k. 4Cdo/211/2019 odmietol.

3. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym posúdením súdu prvej inštancie. Pripomenul rozhodnutie Okresného súdu Prešov sp. zn. 9C/248/2014 s rovnakým predmetom sporu a sporovými stranami, kde išlo o obdobie od 25. novembra 2010 do 30. septembra 2014. V uvedenom rozhodnutí bolo po prehliadke pozemku súdom zistené, že je síce v územnom pláne žalovaného označený ako verejná zeleň, ale je pozemkom, ktorý sa nenachádza v obytnej zóne, je neudržiavaný a svojím charakterom a umiestnením žiadnym spôsobom neslúži pre potreby mesta či k zlepšeniu života jeho obyvateľov, ktorí tento pozemok reálne neužívajú a jeho oploštením by nedošlo k žiadnemu obmedzeniu v uspokojovaní potrieb obyvateľov mesta alebo potrieb žalovaného. Zároveň žalovaný žiadnym spôsobom žalobcovi nebráni ani ho neobmedzuje v jeho užívacích právach. Neprijal argumentáciu žalobcu odkazom na rozsudok najvyššieho súdu zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/110/2018, keďže sa týkal skutkovo iného prípadu, a to ochranného pásma cintorína. Podľa názoru odvolacieho súdu, ani namietaný zásah do obsahu vlastníckeho práva v zmysle článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, či článku 20 ods. 1 a 4 Ústavného zákona č. 460/1992 Zb. z 1. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ústava“) ako aj článku 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie nie je spôsobilý narušiť závery, ku ktorým dospel súd prvej inštancie v spojení so závermi rozhodnutia Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/248/2014 a následnými rozhodnutiami odvolacieho ako aj Najvyššieho súdu v tomto konaní. V konaní nebolo preukázané, že vlastníctvo žalobcu, teda pozemok, je napriek územnému plánu označený ako verejná zeleň užívaný obyvateľmi žalovaného, prípadne pre jeho potreby.

4. Proti tomuto rozsudku podal žalobca včas dovolanie z dôvodov uvedených v § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Podľa neho odvolací súd rozhodol v rozpore s rozsudkom najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 4Cdo/52/2009, podľa ktorého by mu mala byť poskytnutá náhrada. Zeleň sa na pozemku nachádzala, a tento bol prístupný každému bez obmedzenia. Žalovaný vysadil na uvedenom pozemku zeleň, o ktorú sa nestaral a ani nezabezpečoval jej údržbu. Teda došlo k využívaniu jeho pozemku, za ktorý mu v zmysle § 128 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka a čl. 20 ústavy patrí primeraná náhrada. Zmenou územného plánu pozemok stratil svoje pôvodné určenie. Predtým bolo využitie pozemku určené ako plochy občianskej vybavenosti. Toto označenie mu ho umožňovalo využívať ako stavebný pozemok, ale zmenou na verejnú zeleň sa z neho stal „pozemok na okrasu.“ Podľa jeho názoru, nie je dôležité, či je pozemok žalovaným alebo jeho obyvateľmi reálne využívaný, pretože zmenou územného plánu bol vylúčený z jeho užívania bez primeranej náhrady. Týmto spôsobom došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaného a zásahu do jeho vlastníckeho práva. V tejto súvislosti dal do pozornosti čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd. Porušenie jeho práva na spravodlivý proces vidí v neodôvodnení jeho nároku na náhradu za užívanie predmetného sporu zo strany žalovaného, keď sa súd obmedzil len na posudzovanie užívania pozemku zo strany žalovaného bez posúdenia náhrady za obmedzenie jeho vlastníckeho práva vyplývajúce z územného plánu žalovaného.

Za právnu otázku, ktorá bola kľúčová pre rozhodnutie odvolacieho súdu bolo posúdenie, či za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu pozemku, ktorému bolo územným plánom žalovaného určené funkčné využitie ako plocha verejnej zelene žalobcovi patrí alebo nepatrí náhrada. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/211/2019, podľa ktorého mu náhrada za to nepatrí. Avšak v rozhodnutí najvyššieho súdu 4Cdo/52/2009 náhrada vlastníčkovi patrí. Teda dovolací súd rieši predmetnú otázku rozdielne, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Preto požadoval, aby dovolací súd zrušil napádaný rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaný sa stotožnil s rozhodnutím odvolacieho súdu. Dal do pozornosti, že najvyšší súd sa v bode 12 odôvodnenia rozhodnutí pod sp. zn. 4Cdo/211/2019 zaoberal svojím predošlým rozhodnutím pod sp. zn. 4Cdo/52/2009, ktoré sa nevzťahuje na danú vec, pretože nie je k nej dostatočné príliehavé pre odlišnosť skutkových okolností a skutkových záverov, a z tohto dôvodu nemôže byť ani predmetom podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Poukázal na závery z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/94/2017, podľa ktorého odôvodnenie rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti a tým aj prípustnosť dovolania. Odôvodnenie považuje za dostatočné. Pripomenul rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 12. júna 2002 sp zn. II. ÚS 103/02, podľa ktorého schválená územnoplánovacia dokumentácia na úrovni územného plánu obce nemá konkrétny vzťah k vlastníckym právam, a teda aj k ich ústavnej či zákonnej úprave. Záverom navrhol, aby najvyšší súd dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP odmietol a priznal mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Žalobca namietal neposúdenie nároku na náhradu za zmenu klasifikácie pozemku územným plánom žalovaného.

9. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie nevyplýva nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľa.

10. Dovolací súd súčasne dodáva, že nemožno akceptovať námietku žalobcu o neposúdení náhrady za zmenu spôsobu užívania pozemku, keďže uviedol právne posúdenie najvyššieho súdu v skutkovo rovnakej veci obsiahnutého v rozhodnutí z 26. februára 2020 sp. zn. 4Cdo 211/2019, ktorú odvolací súd uviedol a plne sa s ňou stotožnil v bode 16 odôvodnenia svojho rozhodnutia: „Nakoľko sa skutkový stav vo veci nezmenil, je v súlade s princípom právnej istoty dospieť k rovnakému záveru než, ku akému dospel v predošlom rozhodnutí Okresný súd Prešov, pričom toto rozhodnutie bolo potvrdené odvolacím

súdom a následne sa touto problematikou zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý sa stotožnil s týmito rozhodnutiami poukázal na skutočnosť, že v danom prípade nejde o titul, podľa ktorého by obci vzniklo oprávnenie, aby za takéto plnenie zo strany tretej osoby, teda strpenie užívania jeho majetku mu bolo poskytnuté určité plnenie. V prejednávanej veci bolo preukázané, ako to svedčí aj zo záverov ohliadky vykonanej súdom prvej inštancie v konaní vedenom pod sp.zn. 9C 248/2014, a to počas obdobia, za ktoré si uplatňuje žalobca náhradu, že ide o pozemok, ktorý je síce v územnom pláne žalovaného označený ako verejná zeleň, ale je pozemkom, ktorý sa nenachádza v obytnej zóne, je neudržiavaný a svojim charakterom a umiestnením žiadnym spôsobom neslúži pre potreby mesta či k zlepšeniu života jeho obyvateľov, ktorí tento pozemok reálne nijako neužívajú a jeho oplotením by nedošlo k žiadnemu obmedzeniu v uspokojovaní potrieb obyvateľov mesta alebo potrieb žalovaného. Zároveň žalovaný nijakým spôsobom žalobcovi nebráni ani ho neobmedzuje v jeho užívacích právach.“

11. Vzhľadom na vyššie uvedené, nie je možné akceptovať žalobcom uplatnené námietky v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP

12. Podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

14. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

15. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP vidí v rozdielnej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu, a to uznesenia najvyššieho súdu z 26. februára 2020 sp. zn. 4Cdo/211/2019 k rozsudku najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 4Cdo/52/2009.

16. Úvodom je potrebné pripomenúť, že uznesenie najvyššieho súdu z 26. februára 2020 sp. zn. 4Cdo/211/2019 pojednáva o skutkovo totožnej veci. V uvedenom rozhodnutí sa najvyšší súd v bode 12 odôvodnenia dostatočne vysporiadal, prečo nemožno na danú vec aplikovať rozsudok dovolacieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 4Cdo/52/2009, keď uviedol: „Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 52/2009 dospel k záveru, že ak nie je v občianskoprávnej rovine (napr. zmluvou) upravené všeobecné užívanie verejného priestranstva, zahrňujúceho aj len sčasti pozemky vlastnícky patriace tretej osobe, má to za následok vznik bezdôvodného obohatenia na strane obce plnením bez právneho dôvodu (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pretože aj keď existuje právny dôvod užívania verejného priestranstva, nejde o titul, podľa ktorého by obci vzniklo oprávnenie, aby také plnenie zo strany tretej osoby (strpenie užívania jej majetku) bolo poskytované bezplatne. Na druhej strane je ale potrebné uviesť, že citované rozhodnutie sa týkalo pozemku súkromnej vlastníčky, ktorý (i) bol verejnou zeleňou v bytovej zástavbe obce, (ii) bol preukázané reálne užívaný obyvateľmi obce, pretože fakticky šlo o pozemok bezprostredne susediaci s bytovým domom, na ktorom sa nachádzal prístupový chodník ku vchodom do bytového domu, kanalizácia, vodovod a ďalšie prípojky pre bytovú budovu, elektrický káblový podzemný rozvod a vzdušný telekomunikačný rozvod, a bol esteticky upravený tak, že slúžil na rekreáciu obyvateľov obce, a (iii) zamedzením jeho užívania oplotením by došlo k znemožneniu prístupu obyvateľov do obytnej budovy a narušeniu urbanistickej, ekologickej a estetickej funkcie okolitého priestoru medzi obytnými domami, a teda k zhoršeniu uspokojovania všeobecných potrieb obyvateľov. Na rozdiel od pozemku, ktorého sa týkalo rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 52/2009, v prejednávanej veci ide o pozemok, ktorý je síce v územnom pláne mesta (žalovaného) označený ako verejná zeleň, ale podľa zistenia súdov oboch nižších inštancií je pozemkom, ktorý sa nenachádza v obytnej zóne, je nielen neudržiavaný, ale svojim charakterom a umiestnením žiadnym spôsobom neslúži pre potreby mesta či k zlepšeniu života jeho obyvateľov, obyvatelia tento pozemok reálne (fakticky) nijako neužívajú a jeho oplotením by

nedošlo k žiadnemu obmedzeniu v uspokojovaní ich potrieb alebo potrieb mesta. V danom prípade mesto (žalovaný) ani jeho obyvatelia nijakým spôsobom žalobcovi nebránili ani ho neobmedzovali v jeho užívacích právach, čo navyše potvrdzuje aj skutočnosť, že časť predmetného pozemku žalobca po začatí tohto súdneho konania predal ďalšiemu nadobúdateľovi, ktorý ho ako vlastník na základe stavebného povolenia mesta (žalovaného) ako stavebného úradu oplotil a v súčasnosti výlučne sám užíva na súkromné účely. So zreteľom na uvedené, podľa názoru dovolacieho súdu rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 52/2009 na rozhodovaný spor nedopadá, pretože vo vzťahu k nemu nie je dostatočne prilehavé predovšetkým pre odlišnosť skutkových okolností a skutkových záverov, a preto nemôže byť relevantné pre založenie prípustnosti dovolania v rozhodovanom spore podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.“

17. Keďže rozsudok dovolacieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 4Cdo/52/2009 nie je dostatočne relevantný k predmetu konania pre odlišnosť skutkových okolností a skutkových záverov, najvyšší súd konštatuje, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP nie je daný.

18. Odhliadnuc od vyššie uvedeného, najvyšší súd záverom dáva do pozornosti rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, a to uznesenie z 21. augusta 2003 sp zn. III. ÚS 176/03-06, podľa ktorého „zákonné určenie charakteru a účelu pozemku môže ovplyvňovať jeho cenu, nie je však obmedzením vlastníckeho práva.“ Ústavný súd sa k riešenému problému vyjadril aj v uznesení z 12. júna 2002 sp zn. II. ÚS 103/02, keď uviedol: „Hoci vo fáze realizácie schválenej územnoplánovacej dokumentácie obce môže dôjsť k reálnemu obmedzeniu vlastníckeho práva jednotlivých vlastníkov (napríklad prostredníctvom vyvlastnenia na účely verejného záujmu), samotná schválená územnoplánovacia dokumentácia na úrovni územného plánu obce (sídelného útvaru) takýto konkrétny vzťah k vlastníckym právam, a teda aj k ich ústavnej či zákonnej úprave postráda, keďže jej obsah a účel je diametrálne odlišný.“

19. So zreteľom na uvedené najvyšší súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

20. Dovolací súd rozhodnutie o nároku žalovaného na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Najvyšší súd záverom poukazuje na uznesenie ústavného súdu z 21. augusta 2003 sp. zn. III. ÚS 176/03-06: „Vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie (územného plánu) orgánmi územného plánovania prebieha štádiami stanovenými stavebným zákonom, pričom tento zákon umožňuje jeho aktualizáciu (§ 30 ods. 1 stavebného zákona), ba dokonca priamo ustanovuje obciam a samosprávnym krajom povinnosť pravidelne, najmenej však raz za štyri roky preskúmať schválený územný plán, či nie sú potrebné jeho zmeny alebo doplnky alebo či netreba obstarat' nový územný plán. Týmto spôsobom zákon dáva priestor navrhovateľovi predkladať obci ako orgánu územného plánovania vlastné projekty využitia svojho vlastníctva (aj napriek tomu, že v minulosti neboli akceptované).“

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.